

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԵՆԷ

1866 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 24 ՃԻԻՄԱ ԻՐԹԵՍԻ

ՆԻՒՄԵՐՈ 158

Մանգրամի Էֆեմար համարատա 6 եանի սենեակ 300
նիւթի վերելիկ, «Ենեվի գրքակցի», բաժնի փարսաք տախի
իշխան օլարագ, 200 ղճ՝ օլուկ, ալթը այլըը 100 ղճ՝ օլա-
րագ, վե նիւթի տախի 50 ար փարսաք սալթըլաճագ տըր:

Իլանաթըն պէճէր սաթըլը իշին, պի-
րինճի տէֆատա 5, իքինճի տէֆատա 2,
վե իւշիւնճիւ վե սալիւր տէֆալարտա 1
էր ղուրուշ սալթըլաճագ տըր:

Մէքթուկ վե սալիւրէ, Պէյ-օղլունտա տօղթու-էօլտա
549 նիւթըլու խանէտէ ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թագիւ-
նէսլետէ, Կարապետ 3. Փանոսեանէ կեանտերիւնէ տըր:

ՀԱՎԱՏԻՍԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅՅԵ

Մ Ա Ն Չ Է Ս Թ Ե Ր

ԻՆԹԵՐՆԱԿ ՄԱՏՏԵՍԻ ՊԻՆԳԻԻԲ ՄԻԹԵՆԿԻ

«Ինկիլթէրրատա ինթիլտապ մատաւսի
միւճատէլէ վե խոտատար հալեա տէվաճ
իթմէքտէ օլուկ, վե պու կիւնիւրտէ,
եազմուրարըն եազարընա տախի պագ-
մաեարագ, Մանչէսթէր չէհրինտէ թե-
ճէմիւ իտէն պիր իզտիհամ տօղթուսու
տիդգաթա շաեան պուլունտու ղուեան,
պէեանընը ճայիլ կէօրիւրիւկ:

«Հէրնէ գատար սայմագ միւճին օլա-
մամաըն իսէտէ, պիրիքտիկի, միւպարա-
ղարը օլարագ 200 պին քիչի, վե էքսէր-
իսինի չէմսիյէ ալթընտա տուրտուգլարը
կէօրիւրիւն տիր:

«Սիւլամա տօղթու Ֆրիթրայտ Հարտա
պիր միթինկ թեճէմիւ իթմիշ, վե իշե-
լի կիրէնտէն, պիրթ սօրուլուկ, վե
պիրթի օլմաեանտան տախի, սէթ իւս-
թիւնէ չըգմալարը իշին պիրէր իքիշէր իւ-
րա ալթընը տըր:

«Մէգքիւր ճէմիւթտէ, Բարլա-
մէնթօ ազարնտան պուլունան Մ. Բօթըր
րիեանէթ իտիւկ, քէգալը Բարլամէն-
թօ ազարնտան Մ. Ֆիլտ, վե Մ. Վիթ-
վօրթ, վե սապըգ Գարլիթ մուրախա-
սը (Երեսիթիւն) Մ. Լալթըն, վե Մ.
Վիլթըն, վե Սիր ճէյմս Վուլթ, վե ճօհն
Պրայթ, վե տահա պիր խայի սերպէսթ
էֆքեար սահիպլէրի վե չէօհրէթ շուար
քիմէանէլէր տախի պիրիքտէ պուլուն-
մուշար տըր:

«Հալ պու քի Մ. Պրայթ իշէրի կիր-
տիքտէ, քեաֆֆէյի հազըրուէն աեաղա
գալգըշար, վե էլէր վուրարագ տօրթ
Թարաֆը աքս իթմիւիշէր տիր:

«Սիր ճէյմս Վուլթ շու աթիւթէրի
գարարը Թագիւ իթմիշ, վե հէր քէս

Թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ տուր:

«Իշ պու ճէմիւթիթիւկ, ամէլէ թա-
գըմարընլա, անէրին թասահուպլարըն-
տա կէզէլէր ալթընտէ, Բարլամէնթօ
Թարաֆընտան ղուհուրա կէլտիքտէն
պաշգա, ղազէթալար Թարաֆընտան տա-
խի ղուհուրա կէլէն հագարէթլէր հագ-
ընտա տէրքեար օլան հիտտէթինէ թագ-
վիւթ վիրէրէք, էհալէլէ խապէր վէրիւ
քի, հիւքիւմէթի եալընը քէնտի էլէ-
րինտէ թուլթագ իսթէեէն պիր գաշ-
քիշիւր իլէ պիր գաշ ղալթէթէլէրինէ
գարը կէվէր հարէթտէ պուլունա-
րագ, քէնտիլէրի մէրդուանըն թէեսի-
րինէ էսիր իթմիւթմէլի տիրէր:

«Պատէհու Մ. Վիլթըն սիր ճօհն Պը-
րայթ հագընտա գայէթ իլթիլթալթը
պիր թէլէքքիւր լայիհաք օգուեմուշ
տուր:

«Մէգքիւր լայիհա օգուեմուկ պիրթ-
տիքտէն սօնրա, սիր ճօհն, Պրայթ հէր
քէս ֆարթը ղալթէթ իւզըն էլէր վուր-
մագտա օլտուղու հալտէ, աեաղա գալգ-
մըշ, վե քէնտի հագընտա ղուհուրա
կէլիշ օլան սէնա վե հիւանի թէվէճ-
ճիւհտէն սօլաեը, ճէմիւթէթ իսթագէն
իզհարը թէլէքքիւր իլթիլթալթէն սօնրա,
շու աթիւթէր քէլամարը սէօլէմիշ տիր:

«Միւսիւլէր, նիհայէթ սէօլէմէլիլիլ,
չիւքի չէմս կիլի ալթընտա սուրէթտէ
պիր սահիլիլէր տիր. եանի տիլէք իսթե-
րիմ քի, պու կիւնքի կիւն Հիւքիւմէթ
Բարլամէնթօտան գիեառտէ սերպէսթիւ-
թէ լիայէթ իթմէքտէ տիր. Չիւրա մէճ-
լիա խասս Թարաֆընտան ղուհուրա կէ-
լէն թէքլիլիլ, Բարլամէնթօ Թարա-
ֆընտան տայիմա լէտտ օլունմագտա
տըրլար: Վագաա պէնիմ նիլէթիմ պու-
րաճըգտա, Լօրտար Գամարաք հագըն-
տա պիր սիճիլ վիրմէք տէլիլ տիր. լաքին

պու ճիւմէ իլէ տախի, հագըրգաթը հա-
լի պիրմէնիլտէ էլթմիլիլթտէն տիր. է-
կէր Լօրտար Գամարաքըն թէլէքքի ի-
տէճէք պիր չէլի եալտա պիր առամը լար-
իսէ, գալիլէն սէօլլէրիմ քի օտա պիրպիթ-
քէնտի տիր: Սէպէպ, Չիւնքի, հէմ
Սէնա մէճիլիլտէ էն եիւքտէք մէվէրի
Թուլթագտա տըր, վե հէմտէ Սէնաեա
մախտու օլան իճրալարտան պիր Թարա-
ֆա չէքիլմէք, վե քէնտի լէլիլիլիլ, քէնտի
գուտրէթինի, վե քէնտի էմիլլէրինի եա-
լընը պիր առամըն էլինէ թէսիլիլիլիլ-
մէքտէ տիր: վե մէրգուլ առամ իսէ,
(Լօրտ Տէրպի օլմալը տըր զանն իտէրիլ)
չօգ տէֆա, վե ալէլ իտուտու պու կիւն-
քի կիւն էն ազըլը առամարտան պիրի-
սի տէլիլ տիր: (Կիւլիւշիւրլէր):

«Հայֆա քի, Լօրտար Գամարաքը
հէման հիշ պիր չէլ եամամագտա տըր,
չիւնքի սերպէսթմէ միւպահասաեա կի-
րիլմէքլիլ տախի պիրմէքտէ տիր. Իշ-
թէ Բարլամէնթօնտան պիր տէվրի վագ-
թի կէլմէքտէ օլուկ, վե սիլլէր իսէ եա-
լընը պիր մատտէ իւզէրինէ միւպահա-
սաեա կիրիլիլիլիլ կիւճ իշիտէպիրմէք-
տէսինիլ, հալ պու քի էհալի քէնտիլիլիլ
բօլիթիլիլ մէսէլլէր հագընտա քէն-
տուլէ մալիւմալթ վէրսին տէլի չաղըր-
մըշ տըր: Պէն, պաղը տէֆա, մէգքիւր
Գամարա իշին, ֆաղիլէթ հէլթէլինէ
կէօթիլիլիլիլ պիր եօլ օլուկ, վե շան
ու չէօհրէթ պապընտա տախի պիրմէգ-
պահ օլուր տէլի հասէտիլմտէն գօրգ-
մագտա իսէմտէ, մուղայիլի օլարագ չօգ
տէֆա, վե հէման առամէր հիւքիւնէ
կէլիլ օլտուղու հալտէ, ումուլ Գա-
մարաքնտան էսկիլիլ օլանլար, մէգքիւր
գամարաեա սըղընմագտա տըրլար:

(Կիւլիւշիւր վե թահին իտիլլէր)
«Մէգքիւր գամարա հէր սէնէ սայրտա
պիրիլմէքտէ տիր, հալ պու քի ֆայի-

տե պապընտա պիւլիւմէքտե տէյիլ տիր .
« Մեզ քիւր գամարա պիւլիւք վագի-
ֆէլէր իմրաւնա միւգթէտիր օյմաւը-
ղնտան , պու կիտիլնէ չօգ վագրթ տա-
հա տեվամ իթտիկնտե , պիւթիւն պիւ-
թիւն իտարապա երւգ թուլթուպ , վե
մէթրուք հայինէ տիւչար օլաճաղընտան
գօրգուլա շայիգ տիր . Մեզ քիւր գա-
մարա ագալարընտան պագըլարը պէնիմ
պու սեօյլեթիլէրիմի օգուեաճագլար-
տըր . իմտի քէնտիլէրինէ պիր սուրէթի
գալիկեաւ իտարապա վէրիլիմ քի , պէնիմ
քէնտիլէր տիւչիլնտե զարաղ քեարանէ
հիչ պիր նիլէթու յագսէտիմ եօգ տուր ,
հալ պու քի , պու կիւնքի կիւն պիլիմ
պիր միւրատար եէկեանէմիգ վար տըր ,
եանի տիւլէք իսթէրիմ քի , պիլիմ միւ-
րատըրը պաշգա հիչ պիր չէյ օյմաւըպ ,
իլլա , սահիճ սուրէթտե միլէթ վէքի-
լէրինէ մարիք օլմագ , վե ումուլ Գամա-
րաւըն տալի , մատամ քի էհալի վե-
քիլ իսթիլէ իթիթիտար իթ մէքտե տիր ,
իւեալի պիր հալտէն չրգարագ , հալը-
ղը պիր ումուլ գամարատար հալ ու
հէյ լէթի քէսպ իլլէմէսինտէն իպարէթ
պուլուճագուա տըր . (Թահսին ալեա-
մէթիլէրի) .
« Հէր քէս պիլիք քի սիննի քէմալէ
իրմիլ օլուպ , վե ճէգա գանուճնմէսիննէ ,
ճիւնհա վե գապահաթլարը իւեպէյիլն
իտէր իսէ , ճէգալարը թէրթիպ օլունա-
պիլիք (եանի չօճուգ վե տիվանէ օլմա-
եան) օլտուղու հալտէ , ինկիլթէրրատա
վե իրլանտատա ագտան ագ ետի միլիօն
ատամ վար իքէն , եալընը իքի միլիօն
քէսանտէն գուրա իսթէնիլմէքտե տիր .
« Պիր չօգ սէսլէր , աեւլ պ տըր պու
ինկիլթէրրա իլին , աեւլ տըր պու ինկիլ-
թէրրա իլին , անլէրին տալի գուրա
վիլմէմէլէրի էլգեմիլիթտէն տիր , տէյի
պաղըր չրլար .
« Գօնթէլիլիլէրտե գուրա վիլմէեէ
հուգուգու օլմալարըն պիր միլեօնու
տան 750 պին քիլիսի , վե պուրկլարտա
տալի 350 պին քիլիսի տիլարտա պրա-
գըլարագ , անճագ միլեօնտա 230 պին վե
450 պին քիլիտէն գուրա գապուլ օլուն-
մագուա տըր , իմտի , պէնիմ էթթէարըմ-
ճա , հէլէ գօնթէլիլիլէրտե ինթիլիսալ օ-
լունան (սէչիլէն) մէպուլար (երեւի-
խանլար) , հագըգաթը հալտէ միլլէթ վե-
քիլի տէնիլմէեէ շաեթթէ տէյիլ տիր-
լէր . (Թահսին սէտալարը) .
« Բէսմի օլան զագէթալար , վագաա ,
պիր խուսուստա սիգլէրի թէսէլի իթ-
մէեէ չրգըլարագ , ինթիլիսալ մատտէսի
իւրահաթը մէսէլէսինն հալ ու թէս-
վիլէսինն , նէ լօրտ Տէրպի վէ նէտէ հիւ-
քիւմէթի ապա գարչը տէյիլ տիրլէր տէ-
յէճէքլէր տիր . հալ պու քի լօրտ Տէրպի
իւրահաթը աղգուսինտէ , պիր գաթ օլմա-

տըղընտան , Բարլամէնթօեա տալի թա-
պիլիլէր օլ պապտէ պիր իսթիտա թագ-
տիմ իթմէեէճէք տիր . էկէր էօյլէ պիր
իսթիտա թագտիմ իթսէ պիլէ , գօնթ-
ըրըն իսլահաթ իսթիտա կիպի պիր
թագըմ ալտատըճը եօլար իլէ չիւրիւ-
տիւլիւպ , վե պիր թագըմ իսթիհագ վե
մէգէլէթէ տիւչար օլաճաղընտա շիւրհէ
եօգ տուր .
« Էմմա , էօյլէ պիր իսթիտա գապու-
լէ շաեան կէօրիլիլիլիլ թագտիրտե
(նէ գատար միւթէտիլ (չափաւոր) սու-
րէթտե օլաա տալի) , շիմտիտէն պէեան
իտէրիմ քի , ինկիլթէրրանն հէր թարա-
ֆընտա քէմալի մէմուլիլիլիլ լէ գապուլ
օլունաճագտըր . Էլվէրի քի մէգ քիւր իս-
լահաթլա , ամէլէ թագըմընտա հու-
գուգու թանլարագ , աղ չօգ մէմալիք ի-
չինէ գարըճմարտա միւսատտէ օլունտու-
վէ օլ վագրթ տէեէպիլիլիլ քի , ինկիլիգ
միլլէթի տահա գիւտտէ քէսպի գուլվէթ
իսթիլ , վե տահա գիւտտէ սէտաթիլ հա-
լէ նայիլ օլաճագ տըր . հալ պու քի , պու
կիւնքի կիւն , էհալի իւգէրինտէ տէր-
քտար օլան հօնուտուգուգ կիլթիլիլիլ
տիլմագուա , հէր թարաֆա եաեըլմագ-
տա , վե էկէր պէօյլէճէ տէվամ իտէր ,
վե Բարլամէնթօտա իսլահաթա լուլի
մուլաֆապաթ իլէօսթէրմէլ իսէ , գօր-
գարըմ քի մէգ քիւր հալ մէմէթէթիլիլ պա-
շիտա պիւլիլիլ պիր պէլա տալէթ իտէ-
ճէք տիր .
« Թէչէք քի իտէրիմ լօրտ Տէրպի իլէ
քէնտիլ օլլիթիլիլ տօսթլարը ալէյիլնտէ ,
չիւնքի իքի օրնըթը պիր պիրինէ պրագ-
մըլար տըր . էվվէթ թէչէք քի իտէրիմ
ալէյիլիլիլիլ չիւնքի Բարլամէնթօ իլէ միլ-
լէթ պէյիլիլիլ պիր նիլիպագ պրագմագ
իլին քէք չօգ չալըմըլար տըր . վե շիւ-
տի ումուլ Գամարատար , վագիլիսի իլ-
թիլիլիլիլիլ էհալիլիլ թատահալ իտէճէք
եէրտէ , իլլիլիլիլ իթմէքտէ տիր . վե
հաթթէթ միւլալիլիլիլ հագըր վե իտար-
իսլահաթ նիլիլիլիլիլ տալի մանի օլ-
մուլար տըր .
« Նիհալէթ . պիլա բէրվա , պիր նէվի
բէյլաճալիլիլ իտէրէք սէօյլէր , վե միւնա-
տիլիլ իտէրէք նիտա իտէրիլ քի , շիմտիլիլ
մէմուլիլիլիլ տէ պուլունան աւամլար ,
ինկիլթէրրանն իտարէսինն միւգթէտիր
օլաճաղընտա տըր (1) . իմտի , ամէլէ վե
(1) Պիգ տալի Ագգալին Աարչուլիլիլիլ-
րըմըլ իլին պէլիլ գըրգ տէֆա պու եօլտա
նիտա իտէրէք , պու գաֆաա , պու տի-
րալէթտէ , վե պու հալտէ աւամլար , պու
միլլէթի իտարէյէ միւգթէտիր տէյիլիլիլիլ
տէյիլ հագըգաթը հալ իտարէլ վէրմիլ իտէ-
տէ , գարըլըգ հագաթէթտէն պաշգա հիչ
պիր շէյ իլլիլիլիլիլիլիլիլիլ , միլլէթ վար-
մըլ շու շիմտիլիլ սէֆիլ վե նէ իտուկի պէլ-
իլիլիլ պիր հալ տիւչար օլմուլ տուր .

էսնաթ թագըմլարը , օնլարը բէտու վե
թալիլիլ իտէրլէր . Մէրգուճան զաթլար
իլլանտաեը տալի իտարէյէ միւգթէտիր
տէյիլ տիրլէր . չիւնքի սէֆիլ մէմէթէթ-
տէ , օնլարըն թուլթուգարը օլլիթիլիլ
իտաուլու շէքիլիլ , վե մէյտանէ էօյլէ
պիր էսկի իսթիլիլ իլլէթի շրգմըլ տըր
քի , շիլիա ու շարէսինի պուլմարը
միւլմիլ օլաճաղընտա տըր .
« Միւլալիլիլիլիլիլիլիլ զաթլար քէնտիլ մէ-
մուլիլիլիլիլիլիլիլիլ զօվուլուպ , վե է-
հալի թարաֆընտան տալի բէտու օլու-
նաճագտար տըր . չիւնքի , ինկիլթէրրա մի-
լէլի սայիլիլ պէյիլիլիլ քէնտիլ շէրէթ ու
նամուսուսու հըֆը ու վիլայէ իտէպիլ-
մէք իլին , տէյիլ պաշգա պիր շէյէ , իլ-
լա կէնիլ , վե հագըսինիլիլիլ ու սէր-
պէսթիլիլիլիլ իւգըր մէպուլէլիլ լուլպէթ
ու իլայէթ իլլէմէլի տիր .
« Մ . Պրայթ պիր սաաթ գատար նու թգ
իթտիլիլիլ սօնրա , ճէմիլիլիլ թարա-
ֆընտան պիւլիլիլ թահսին ու թագտիր-
լէր իլիլիլիլիլ եէրինէ օթուլմուլ տուր .
« Ճէմիլիլիլ թարաֆընտան լուլիլ-
լէրի հագընտա պիր թէչէք քիւր լայի-
հաթ իմգալանմագուա տըր . »
Տէրլէ Նիւն-
Պու վուգուլաթ տիլգաթ օլուսուպ ,
Հալ պու քի խոհմ , վե աղգասըր Մա-
սիս , 13 սէնէտէն պէրու քիլիլիլիլիլ կիւն-
լիլիլ պրագմագուա , վարչուլիլիլիլ նէգ-
տինտէ թիլթիլիլիլիլիլիլիլ , վեպէլ էյիլ
թէմէնա իտէ իտէ գանպուրու չըգմաեա
պաշաղընտան , պարի շու միւրատընա
նայիլ օլուսու իլիլիլ , իլիլիլիլիլիլիլ նէգա-
րէն , իքիլիլ տէֆա օլտուղու հալտէ , Բաթ-
րիլիլիլիլ թարաֆընտան Պապը-ալիլիլ թագ-
րիլ եաղըլարագ , տէօրիլիլիլ թիլթպէտէն
պիր գըթա Մէմիլիլիլ նըչանը գիլանը իս-
թիտա օլուսուսու տուր .
Ինչաալլահ եաղընտա մէղքիլիլ նըչանը
կէօքսիլիլիլ Բարլամըղըն կէօրիլիլ իլլիլիլ-
իլիլ իթմէյէ , վե Մասիլիլ վե պաշաղան-
լարընն թէֆէթիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլ
մէյէ նայիլ օլուրուգ . վե քէնտիլիլիլ չիւ-
տիլիլիլ սօնրա կիւնլիլիլիլ վագ կէչէրէք ,
վարչուլիլիլիլ նէգտինտէ դուրա ու ամպէրլէր
թիլթիլիլիլիլ պաշլար .
Աճալիլ շէյ , Բաթրիլիլիլիլիլիլիլ աւաթ-
նորդար իլլին Պապը ալիլիլ թագրիլ իտէ-
րէք նըչան իսթիտա իլլէմէթի վե սէպէպիլիլ
պիլիլ , վե վագթի հալին իլլիլիլիլիլիլիլ
հագըգաթի վէրլիլ իտիլ , հալ պու քի պիր
ղագէթաճը իլին տալի նըչան իսթիլիլիլ գալ-
ղըլմաւըն եէնի իլլիլիլիլ . վե պուսուսու է-
կէր եանըլմաղ իտէք , պաշգա պիր միլլէթտէն
էօյլէնմիլ օլմալ տըր . չօգ իլիլ , պիրտէ սնը-
չանը զագէթաճըլը պուլուսաճաղը իլլին
մէմուլ օլուրուգ , լաքին գօրգարըլ քի ,
Բաթրիլիլիլիլիլ պուսուսու ճէսարէթ ալարագ ,
պաշգա պիր կիւնտէ տիլիլիլիլիլ Սարգի-
իլ , մուսու Պիտրոս իլլին տալի պիրէր
թագրիլ եաղարագ նըչանլար իսթիտաւըն
չըղըլմաւըն . . .

վէ պու Նութ գ միւթալա օլունուղու
հալտէ , ինկիլթէրաա աերքեար օլան
սերպէսթիյէթին Նէ րատտէլէրտէ պու
լունուղու րանա Ֆէհմ օլունապիլիւր
հալ պու քի պու ծիւմէ իլէ տախի , ա
մէլէ թագըմլար պազը հուգուգլարտան
մահրու գալմը օլունուղարը իշին , խալ
լի սէնէտէն պերու պէօյլէ արալըգ արա
լըգ գալըզլապ տալա իթմէքտէ տիրէր :
Լաքին ածայիպի շուրաաա տրր քի ,
պիր մէմէքէթտէ , հիւքիւմէթին թութ
տուղու թարիգի աերպլամագ վէ դարչ
սէօյլէմէք իւզոն իքի եիւզ պին քիշի պիր
եէրէ թօրլանընուրա , եինէ հիւքիւմէ
թին վազիթէսինտէ օլմանօր : իշթէ պու
րաաա տրր սերպէսթիյէթին քերամէթի :
հալ պու քի ինկիլթէրաա սէքիգ սաաթ
մէսաֆէտէ օլան Ֆրանսաաա , մուղարի
օլարագ եիկիրմի քիշիտէն զեաաաին ,
հիւքիւմէթտէն տրըճա րու խաաթ թահ
սիլ օլունուղարագ պիր եէրէ թօրլանա
պիլմէսի մէմուաթտան տրր :

— Կիւ-Եօրգ Ուիլլի թալմը նամդա
ղէթանըն օգոստոս 18 թարիլի ինկիւսիւ
սինտէ , Սանտիկ , աաաա միւթէվէֆա
գըրալը գըրալիչաա Էմմա նամ գըրալիչա
Ամէրիգաա կիթիկիլիտէ , րէյիսի ծիւմ
հուր հաղթէթիւրիլէ կէօրիւշմէլէրի շու
աթիտէքի սուրէթտէ վուգու պուլմուշ
օլմաղին , թէրճէմէսինի պէաան իտէրիլ ,
« Տիւն ալաաաթի զուհուրա կէլէն թէր
թիւպթա կէօրէ , Էմմա գըրալիչաա ճէ
նապլէրի , րէյիս հաղթէթիւրիլէ կէօրիւշ
միւշ օլուպ , վէ շու միւլադաթլարը ,
Գըրմըր-Օտա տէնիլէն օտաաա վուգու
պուլմուշ տուր : Եէօյլէ քի սաաթ սէ
քիգտէն չէնտ տաղըգա էվէլ , միւսիւ
Մըդ Գըլուպ , վէ միւսիւ մաաա Ուէլ ,
վէ միւսիւ վէ մաաա Սթանպըրի կէլ
տիլէր : Սաաթ սէքիգ չէյրէք կէլէրէք ,
գըրալիչաա ճէնապլէրի տախի էթպաաըլ
լա պիրլիքտէ Պէեադ-խանէյէ կէլտիքտէ ,
տախիլիյէ նազըրը Մ . Սթանպըրի միւ
շարիլէյի Գըրմըր-օտաաա կէօթիւր
միւշ , վէ արգալարընտան մաաաաղէլ Ոը
րըճին իլէ մաթէօր Կօրտօն Հօրքինա տա
խի կիթմիշէր տիր :

« Միւշարիլէյի ճէնապլէրի մէգ
քիւր օտաաա կիրտիքլէրինտէ , րէյիս հալ
րէթլէրիլէ պէրապէր մաաաա ճօհնըն ,
միւսիւ Բաթէրըն , քէնտի մաաաալա
րը , պիր գաշ զաղթաաըլար , վէ սայիր
օն իքի գաաաղ զէվաթը միւթէպէրէ վար
իտուկինի կէօրմիւշէր տիր :
« Միւսիւ Սթանպըրի գըրալիչաա հալ
րէթլէրինի , րէյիս հաղթէթլէրինէ թագ
տիւ իթտիքտէն սօնրա , րէյիս հաղթէթ
լէրի շու աթիտէքի խօշամէտի նութգու
նու իրաա իլէմիշ տիր :

« Տախիլիյէ նազըրը թաաաթընտան հալ
գըրմըր իգհար օլունուղ հիւքիւմէ վէ րի
եէթին թէքէրիւրիւնտէն քէք մէմուա

օլունուղ . մէմալիքի Միւթէմէանըն րայի
թախթը , վէ 50 միլիօնտան միւթէմէալուգ
պիր էհալինին իգամէթկեանը օլան պիր մա
հէլէ թէյրիֆինիգ զըմնընտա սիլէրէ խօշամէ
տի տիւմէքլէ իթիլիսար իլէտիկիւմ իշին մէս
րուր օլունուղ : վէ սիգէ օլան պու հիւր
մէթ ու իլթիֆաթըմըն սէպէպի , գըրալիչա
սըֆաթընը թաշըմանը իշին օլմանրա , իլ
լա դայալընըրտա խալրիսա պիր դաաըն օլ
մանըրը իշիլմիշ օլունուղուա , վէ ալէլ խու
սուս , պիր դաթըն հաղթընըրտա մալիւմաթ
վիլէրէք , մէմալիքիլիլտէ խրիսթիանըրգ ,
մէտէնիլիլէթ , վէ թէրպիլիյէ , վէ ուլում ու
ֆիւնուլուա իլէրու կիթմէսի զըմնընտա իգ
հար իթմէքտէ օլունուղուա սայ ու իգտաա
մէպին տիր Էլէր չիմտի դաթընըրա լաթիֆէ
իւզըր , գօնուշմագ իսիլէսէ իսիւմ , Վազաա Մէ
մալիքի միւթէմէաաա պաշընտա թաճ թաշըր
հիւ պիր գըրալ վէ գըրալիչաա պուլմաաաադ
սընըր , լաքին , պու ծիւմէ իլէ տախի , պու
րաաա դաաաղընըրգ միւտտէթմէ , ապիմա գը
րալ վէ գըրալիչաա իլէ միւլադաթլընըր օլա
ճաղ տրր , չիւնքի պուրաաըն քեաֆիլիյի դա
տընլարը վէ երքէքլէրի պիրէր գըրալ վէ գը
րալիչաա մէսապէսինտէ տիրէր , տէր իսիւմ » :

« Գըրալիչաա ճէնապլէրի , րէյիս հաղթէթ
լէրինի պու նութգուլուաա քէք հօհուա օ
լուպ , վէ պէս պէլիլ մէմուալիլէթլինի հա
վի ճանտան պիր ճէվապ վէրմիշ իսէտէ ,
քէք եապաշ սէս իլէ սէօյլէտիկիլիտէն , պիլգէ
գաաաա վաաըլ օլմաաըլ տրր » :

Րէյիսի ծիւմհուր հաղթէթլէրինին
սօն քէլաալարը , քէք սահիհ տիր , զիրա ,
ֆիլհաղըրա Ամէրիգանըն էն էտնա պիր
աաաաթ , տախի Էվրօպանըն պիր գըրալ վէ
գըրալիչաաաաա զեաաա սերպէսթիյէթի ,
վէ էմիլիլթ ու րահաթը գալպ իւզըն
եաշաաապտա տրր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵԻ

Արապի իւլ իպարէ Էլէվալիյա նամ դա
ղէթանըն 254 նիւմէրօլու նիւսիլէսինտէ
կէօրիլէն պիր պէնտիլն թէրճէմէի մա
լէի տիր :

Կիրիտ էհալիսի ճէգիլէրինին էլէ
իթիլիսաղ իթտիլէրի , Մինու վէ ճօլիւ
թէրին մէսաաթիլ րէիլիլէրի օլունուղու
հալաա Ֆէրամուշ իթտիլէրինէ պաղը
լուա , ագըլ վէ տանա վէ վուգուաթը
սալիթէեէ աշաա աաթմէր զանն օլունուր ,
Ֆազաթ պիր մաաաաթի քիլլիլէն ունութ
մուշար տրր քի , աաըլ քէնտիլէրինէ լա
զըմ վէ նաֆի պիր շէյիտի , օտա եիկիր
մի տագուգ սէնէ մուհարէպէ իտէրէք ,
նիճէ պին Միւսիւմանըն գանը տէօրիւ
լիւպ , վէ լա եուաաաա ու լաեուհաա իա
զինէլէր թէլէֆ օլուպ , ագըպէթ ինայէ
թի Պարի իլէ ճէգիլէյի Կիրիտ Ֆէթհ
օլունուղուաա սօնրա , թալիֆէի Միւս
լիլիլին սիւք քեանը ճէգիլէեէ քեաալիլէն
գըլըճաա կէլիլմէք , եախօտ տիլարը ա
խէրէ նէֆի վէ իճլա իլէմէք , վէ եա

խօտ տիլի իսլամը գապուլէ մէճպուք
իթմէք եէտի իգթիտարլարընտա իքէն ,
ալէ հալիհի թէրք իթտիլէրի տիր
չիւնքի , ումուրը մալիւմէտէն տիր քի ,
օլ զէման Էվրօպա տէվէթլէրինին շէօհ
րէթ ու մէտէնիլիլէթլէրի եօղ իտի քի ,
հաթթա պուլաաա սահապէթ իթսին
լէր , վէ իգթիլա իտէն մուալէսէթտէ
տիրիլի հիւմէթ իթմէսինլէր , պէլքի
սաթվէթի քեաալիլէ Տէվէթի իսլամիլ
եէյէ միւնհաաըր իտի , Պունուլապէրա
պէր , մուալէլաթը սաաղըգաաա պուլուա
մագ չէօյլէ տուրսուա , Կիրիտտէ պուլու
նան րումալըն նէ սերպէսթլէրինին ,
վէ նէ մալարընա , վէ նէ աաթթլէրինէ
զէրէթիլմա մուխալիլէթ կէօթէրմէ
տիրէր : Պու խուսուս եալընըր ճէգիլէի
մէգքիլէրէեէ միւնհաաըր օլմաեղա , Ալ
Օսմանըն Ֆէթհ իլլէտիլլէրի իսթանպուլ
վէ սայիր մէմալիլէրի աաթիտէեէ տախի աաթ
ու շալիլ օլարագ , թէպաաղըր գապուլ
իտէն րէաաաաաա ճիգէ վէ իթաաթտան
պաշգա պիր շէյ թալէպ օլունուղար : իշ
թէ պու հալ տէյիլ , իլլա միւսիլիլին
մէճպուլ օլունուղարը մէքեարիլի ալաաղ
իլէ շէրիաթը դարաաա թէմէսիլէրին
տէն նէլէթ իթմիշ տիր : Ձիլա շէրիա
թը միւթահաաթի մուհամմէտիլէ ահա
ու զիմմէթինէ տէխալէթ իտէնլէրէ զուլմ
ու թէաաաաթի թէճվիլ իլլէմէլ :

Էհիլ իսլամըն րիֆդ ու աաաթլէթ վէ
հիւմ ու քէրէմ թապիաթլարընա իսէ
Ֆէթհ իթտիլլէրի մէմէքէթլէրտէ քի ,
պիրիսիտէ Կիրիտ տիր , իսթիլիլէն քէս
րէթի քէք պիլիլէք տէլիլ վէ շահիտ տիր
չիւնքի ճէգիլէի մէգքիլէրէեէ թէպաալի
միւսիլմէ աաաաղ էլ իլ պինէ պալիլ օլա
պիլիլ , Գըպըրս վէ սայիրէտէ պուլունան
լար տախի պուլաաա մուգիս տիր , վէ
գապալիտի սիլաաթիլէտէն տիր քի , պիր
պէլտէեէ գապալիլ թէսիլիլինէ կէլիլէն
պիր տէվէթ օլ պէլտէ էհալիսինին տի
լանէթ ու աաթթլէրինէ մուխալիլէթ ,
վէ թէքէսիլիլ թէնաաիլլէրինէ միւ
մանէաթ կէօթէրմէլ լաէ , օլ տէվէթին
աաաթլէթիլէ հիւքմ օլունուր :

Աճէպա Տէվէթի Աիլիլին թէպաալի
դայիր միւսիլմէսի հաղթընտա տիրիլ պու
եուրմաաղըր հիւսնի մուալէլէ իլէ միւհ
թաաի պէեան օլմաաա հիւմ ու քէրէմ
իսպանա էհալիսինին Էհալիլէ միւսիլ
միլտէն հինի իսթիլիլաաընտա կէօս
թէրտիլլէրի թուղեաաա նիսպէթ օլուն
աա , նէ տէրէճէլէրտէ միւթթէգի օլուն

Պու կիւնքի կիւնտէ իսպանաաաա պիր
Միւսիլման վալ մի տրր , շու Կիրիտ է
հալիսի ճօլիլթէր վէ Մինուաա վէլաաթ
թինտէն պաշգա էլաաթ սաաղըգաաա կիւ
գէրան իտէն ահալը նիլին թէգէքքիւր
իթմէյօրլար : Տէվէթի Աիլիլէ պուլաա
թաաաթթէրաաա թէքիլիլ իլլէտի քի ,
Ամէրիգաաա գաաաա էթրաֆա չիքեա

յէթնամէկէր կէօնտէրմէկէ վէ թէղալ-
լուսի հալ իթմէկէ գաղղըշտըլար, վէ
հիշ թէխաթթուր ի թմէեօրլար մի քի,
Ամէրիգա տէվէթինին ուսուլը բօլիթի-
գասընտան պիրիտէ, պիր պէրտէ էրքեա-
նը մուխթէլիէտէն միւլէլէթէ իսէ, ան-
լարտան պի խուսուսիհի պիրիտինին էր-
քեանը սայիրէտէն ինքիսալընա մէսադ
եօգ տուր. պոււնա պինաէն, Ամէրիգայի
Ծիմալի հիւքիւմէթի տէօրթ սէնէ մու-
հարեպէ իտէրէք, սէքիդ միլիօն նուքու-
սա պալիդ օլան վէ հիւքիւմէթի մուլթ-
թարրտէ, վէ սիյասէթի միւլթաղամէ,
վէ այլըճա հաքիմ վէ վալիլէրի վէ մէճիս
վէ մահքէմէլէրի պուլոււնան ճէնուպու-
լարը թար մար վէ բէրիշան իյլէտի:

Կիրիտի իօրիսթիտանլար նէ ագըլ իլէ
տէվէթի միւլթարիլէյհաեը մալթուպա-
րընա միւսաատէ իտէր գանն իտէրէք,
նիգամի միւլթին էսասընտան իլիսլընը
մուճիպ պիր հարէքէթէ իճթիսար իտի-
եօրլար:

Էհալի մէրգուլմէնէ շուսուտա իլա-
վէի մէգալ իտէրիլ քի, գարընտաշարը
պուլոււնան Մօրալըլար միւսթագիլ հիւ-
քիւմէթ օլալըտան պէրու, պիր կիւն
իսթիլահաթ իտէմէյիպ, տայիմա վիւ-
քէլտըր թէպտիլ իտիլէրէք, վուգուա
կէլէն նապէճա հարէքէթէրի էվրադը
հալտաիսէ պասըլըպ կէօրիւլթիւքճէ,
ճիւմէթ թարաֆընտան թան ու թէշնի
իտիլմէքտէ տիր:

Ճէղայիրի սէպաա էհալիսինին տաիսի
Էոււնանա իլթիհադ, պոււնտան մուգատ-
տէմ ագասայի մէրամլարը իքէն, պու քէր-
րէ իթտիլէրինէ նատիմ օլմուշար տրը:

Էոււնան տէվէթի նէ վազըլթ մէմ-
լէքէթլէրինտէ իւրըրըլարըն, վէ էշտարըն
ինտիֆայի, վէ տիւվէլի էճնէպիլէնին
հիմայէ վէ իճարէսինտէն իսթիլնասը ի-
լէ, իլէյիտէ միւսթագիլ օլուր իսէ, կի-
րիտ իրիսթիտանլարը օլ վազըլթ վալթան-
լարընըն Էոււնանիսթանա իլթիհադը սէվ-
տասընա աիւշսիւնլէր (պու իսէ մուհալ
տրը) պոււնուլա պէրապէր մէճըուսի-
միլ տիր քի, կիրիտ իրիսթիտանլարընըն
պու տէֆաքի շէգալթլէրինէ սէպէպ
շայիրին (ազոււն էլ հիւմ տէլլէ ալէ գալ-
մի) (վէգատտըր Էիւսթէճէլ էր-րէճըլ էլ
հալիմ) գալըր միւլթատընճա ճանիսիճէվ-
լէթի ալիյէտէն կէօսթէրիլէն հիւմ ու
րէյէթի, ատէմի թէգայիւտէ համ-
իթտիլէրի սէպէպ օլմուշ տուր: Տէվ-
լէթի ալիյէ թէպաանըն իքմալը ասայի-
շի իշին միւլթէմէմ թանգիմաթ օլուր
պազը իսլահաթը իսայրիյէնէ հիմմէթ
պոււնուլա, պու միսիլու միւսթէլ-
գէմի միհնէթ ու մէշադգաթ նապէճա
հարէքէթլէր վուգուա կէլմէզ զաննըն-
շտայլմ: Էլ էմըր լիմէն լէհ էլ էմր:

— Պապը Ալի թարաֆընտան ՊանգՊա-

մանիյէ, Փարիզտէ վէ Լօնտրատա 1866
սէնէսի սէպտեմբեր 26 սը թարիիլիյէ
նէշ իթտիլիլմէք իւզրէ կէօնտէրիլէն պէ-
եաննամէնին սուրէթի:

« Պապը Ալինին էմրի ալիսինէ թէվէթի-
գան Պանգ Օսմանի թարաֆընտան իս-
պէր վէրիլըր քի, քիմինքի եէտիտէ էս-
համը Ամոււմիյէն սէնէտի վարաըրտա
Ֆայիլընի էվրօպատա ալմադ իսթէր իսէ,
Պանգ Օսմանիին Փարիստէ վէ Լօնտրա-
տա պուլոււնան մէմուրլարընա, վէ եա-
լուտ Թրանգիթթուտ վէ Ամսթէրտամտա
պուլոււնան մասրահաթիւզարարընա,
սէպտեմբեր 27 տէն հոկտեմբեր 6 եա
գատար հէր հարտէ կիտիպ խապէր վէր-
մէլի տիրլէր:

« Պոււնու խապէր վէրլէնլէր, գուրօնլա-
րըն նիւմէրօլարը պօրաթարընը տաիսի
պէրապէր կէօթիլմէլի տիրլէր: Թարի-
լի մէպուլա գատար, եօգարտա իշար
պոււնուլու իւզրէ գուրօնլարընը կէօ-
թիլմէնէնլէր, Ֆայիլըլէրին իսթան-
պօլտա Պանգ Օսմանիտէ ալմադլարտրը:

« Ալաֆրանիս հոկտեմբեր 13 տէն պէտ-
իլէ, էվլէլնտէն խապէր վէրիլէն ալթը-
շար այլըք Ֆայիլըլի գուրօնլար, թա-
տիգ օլոււմադ իշին պանգաեա թէպիմ
օլոււմալը տրը:

« Գուրօնլարա, վէ սէնէվի Էիւզաէ 6
հիսապըլա յուլիս 13 իւնտէն հոկտեմ-
բեր 13 իւնէ գատար միւստէթ իշին լա-
զըմ կէլէն Ֆայիլըլէրէ գարշըլը պիլէր
իլմ ու խապէր վէրիլէճէք, վէ մէզքիւր
իլմ ու խապէրլէր օն կիւն սօնրա թագ-
տիմ օլոււմադ տրը:

— Բոււմիլլէթի Բաթրիյի հազրէթ-
լէրինին իսթիլիսաը գըմիւնտա Պապը-ա-
լիյէ Ս. Ալինօք թարաֆընտան պիր իսթի-
տա թագաիմ օլոււնուլու, վէ մէզքիւր
իսթիտատա մէճիսի մէզքիւլոււն 12 ա-
զարարընտան տօգուլոււնու, վէ Մէճիսի
միւլթէլթ ազարարընըն քեաֆիէսինին
իսկալարը պուլոււնուլու զագէթալար-
տա օլոււնուլու տուր:

Լէվանթ Հէրալտըն զաննընճա, կէլէք
րուհպան զիւմրէսինին, վէ կէրէք տիւն-
եէվի զաթլարըն միւլթարիլէյհա հազրէթ-
լէրինի իսթէմէտիլլէրինէ պաշլըմա սէ-
պէպ, Ալի բուշա հազրէթլէրի հազըլա-
րընտա տէրքեաթ օլան խաթըրսազըլ-
լարը օլուլուլուտան, բաշայի միւլթարիլէյհա
հազրէթլէրի սայէսինտէ իսայի վազըլթ
տահա բօսթլարընտա պազը գալմադլար
տրը:

— Եարընքի կիւն թէրսանէյի ապիւր-
վաթօլարընտան պիր գըլթաթը թոււնաեա
կիտէրէք, Մէմլէքէթէյն պէյի բրէնս
Շարլըբը Տէր սէաաթէթէ կէթիլէճէյի
հալտաիստէն տիր:

— Սայիդը Շատի նամ վարօր Տէր սէ-

աաթէթէ ասաքիլի շահտնէ կէթիլմէք
իւզրէ վարնաեա կիտիպ, վէ իսմայիլ
նամ վարօր տաիսի կիրիտէ միւհիմնաթ
կէօթիլմէլի տրը:

— Պանա-սէրայտա զուհուրա կէլաիկի
կիպի, Մըսըրտա տաիսի գօլէրատան 8-9
քիշինին թուլուլուլու կէօրիւլթիւ-
կիւնտէն, իսկէնտէրիյէտէն կիտէն կէմի-
լէր Մալթատա գարանթիւա պէքլէթ տի-
րիլմէյէ պաշլանըմը տրը:

ՆԵՎԻՅՅԷ

Ֆրանսանըն վիթրի-սիւր-Սէն նամ
շէհրինտէ պու կիւնլէրտէ տիգաթ ու
թագաիլէ շտան պիր զիւնէթ վուգու-
պուլմուշ տուր: Եէօյլէքի ախադը համի-
տէ իլէ մէլուլի օլուպ, չալըշալմըլտա
վէ բէտէր ու վայիտէսի հազըլմտա հիւր-
մէթ վէ մուհապէթի քեամիլէսի օլան
կէնճ գրղար վէ տէլիզանլարա, էհալի
թարաֆընտան միւքեաֆաթլար իթա օ-
լոււմուշ, վէ մէզքիւր զիւնէթտէ 1200
քիշի մէվճուտ պուլոււնուլու տուր:

Իշթէ պուլիսի տրը մէտէնիյէթին
Էսէրլէրի, պիր միլլէթտէ ախադը հա-
միտէ վէ Ֆազիլէթի չօղալթմադ իշին,
պոււնտան զիւտաթ թէէսաիլի վէ Ֆայի-
տէլի պիր թարիգ օլամադ տէնսէ ճայիդտիր:

ՄԱՆՁՈՒՄԵՅԷ ՄԱԽՈՒՍ ԹԵԼԵԳՐԱՖ

Փարիս, 2 հոկ, ախալմըն սաաթ 6 վէ 3
տագըլպասընտա:

Էսհամը Ամոււմիյէն, Փարիս 29-30:

Մ. Մուլթիյէ կէլտի:

Լօրտ Լաեընս (իսթանպօլ սէֆիրի) ին-
կիլթէրա թարաֆընտան Փարիսէ Էլէի թայ-
եին օլոււնու:

Հանօլա գըրալը, Բրուսսաեա իշադ
գըլընմազըլա գարշը շէտիտ սուրէթտէ բը-
րօթէսթօ իթմէքտէ տիր:

Իսկէնտէրիյէ, 1 հոկ:

Նալընըզ պիր գաշ քիշինին գօլէրատան
վուրուլուլու կէօրիւլմիւշ իսէտէ, սըհէ-
թի ամմէ մէմոււն օլաճագ սուրէթտէ օլ-
տուլուտան, թէմիգ թէգքէրէսի վէրլմէք-
տէ տիր:

Ֆրանսա իսթանպօլ սէֆիրի Մ. Մու-
լթիյէին Ֆրանսա իտրիճիյէ նազըլըլը-
նա չաղըլտըրը, վէ Փարիսէ վասըլ օլ-
տուլու կիպի, լօրտ Լաեընս ճէնապէ-
րինին տաիսի Փարիսէ Էլէի թայեին օ-
լոււմալը, զիւտաթ սիյէ տիգաթ շտան
պիր թէսաթիւլ տիր:

ՍԱՀԻԳ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՄԱԳԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԷՆ ԹԱԳԻԱՆԵՍԻՆՏԷ
ԷԹ-ՕԼԼԵՍԱ ՏՈՂԻՈՒ ԵՈՂԵԱ, ԶՅՈՒՐԱՆ ԱԶՆՈՒԼԷ
ԳԻՄԱՆԵՐԼԷՐ ԳԱՐԵՍԵՐԱՆ ԿԻՏԵՐՈՒ 549: